

Europos piliečių iniciatyvos „Vanduo ir sanitarinės paslaugos yra žmogaus teisė!“ aiškinamasis pranešimas

Istorija

Europos viešųjų paslaugų profesinės sąjungos (EVPSS) 2009 m. įvykusiame savo suvažiavime nusprendė imtis iniciatyvos surinkti milijoną parašų, kuriais būtų patvirtinama, kad teisė apsirūpinti vandeniu yra žmogaus teisė. Turima omenyje: darbuotojų ir piliečių sutelkimas siekiant paremti šią teisę ir pasisakyti prieš Europos Komisijos ir Europos vyriausybių vykdomos vyraujančios liberalizavimo ir konkurencijos skatinimo politikos neigiamą poveikį. Europos Komisija galiausiai nustatė šios Europos piliečių iniciatyvos taisykles 2011 m. kovo mėn. Išsami informacija apie reguliavimą pateikta šiuo adresu: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=lt>.

Jungtinių Tautų Organizacija yra pripažinusi visuotinį žmogaus teisės pobūdį apsirūpinti vandeniu ir gauti sanitarines paslaugas. 2010 m. liepos 28 d. rezoliucijoje Nr. 64/292 Jungtinių Tautų Generalinė asamblėja aiškiai pripažino žmogaus teisę apsirūpinti vandeniu ir gauti sanitarines paslaugas bei patvirtino, kad švarus geriamasis vanduo ir sanitarinės paslaugos yra esminiai veiksniai siekiant užtikrinti visas žmogaus teises. Rezoliucijoje valstybės ir tarptautinės organizacijos raginamos skirti finansinių išteklių, prisidėti plėtojant pajėgumus ir perduodant technologijas, kad visiems būtų tiekiamas saugus, švarus geriamasis vanduo, užtikrinama teisė apsirūpinti šiuo vandeniu už priimtina kainą ir gauti sanitarines paslaugas.

Visiems piliečiams būtinas geriamasis vanduo ir saugi sanitarinių paslaugų sistema. Jungtinių Tautų Organizacija yra pripažinusi visuotinį žmogaus teisės pobūdį apsirūpinti vandeniu ir gauti sanitarines paslaugas, tačiau kol kas daug žmonių negali pasinaudoti šia teise. Šios teisės įgyvendinimas turi būti užtikrinamas Europos Sąjungoje.

Ko mes norime

1. Naudojimosi vandens tiekimo paslaugomis ir sanitarinėmis paslaugomis užtikrinimo visoje Europos Sąjungoje.

Mes manome, kad Europos Sąjunga turi įgyvendinti žmogaus teisę apsirūpinti vandeniu tiek, kiek vandens tiekimo ir sanitarinėms paslaugoms taikomos Europos teisės aktų nuostatos (kaip visuotinės svarbos paslaugoms).

Europos piliečių iniciatyvos
„Vanduo ir sanitarinės paslaugos
yra žmogaus teisė!“ aiškinamasis pranešimas

Europos Sąjunga turi skatinti šios žmogaus teisės įgyvendinimą valstybėse narėse ir šiuo tikslu visoms valstybėms narėms iškelti privalomus tikslus siekiant užtikrinti visuotinę aprėptį.

2. Žmogaus teisių, o ne rinkos interesų, pirmenybė: Vandens tiekimo paslaugos neturi būti liberalizuojamos.
Mes norime, kad ES atsisakytų dabartinio konkurencija ir vien tik rinka grindžiamo požiūrio ir imtų laikytis viešosiomis paslaugomis ir teisėmis grindžiamo požiūrio. Vanduo yra ribotas gamtinis išteklius ir viešoji gėrybė, be kurios neįmanoma gyvybė ir sveikata. Vanduo yra „natūrali“ monopolija ir jam neturi būti taikomos vidaus rinkos taisyklės.
3. Visame pasaulyje visiems turi būti užtikrinama galimybė apsirūpinti vandeniu ir naudotis sanitarinėmis paslaugomis.
Mes manome, kad ES turėtų imtis veiksmingesnių pastangų, kad apsirūpinimo vandeniu paslaugos ir sanitarinės paslaugos būtų visuotinai prieinamos. ES turi iškelti visuotinio (pasaulinio) apsirūpinimo vandeniu ir sanitarinių paslaugų visuotinio teikimo tikslą ir jo siekimą paversti savo Plėtros politikos dalimi. Šiais veiksmais ES veiksmingai skatintų visuotinį naudojimąsi teise apsirūpinti vandeniu ir gauti sanitarines paslaugas.

Mūsų pasiūlymai Europos Komisijai siekiant įgyvendinti žmogaus teisę apsirūpinti vandeniu ir naudotis sanitarinėmis paslaugomis:

1. Visuose komunikatuose dėl vandens ir (arba) sanitarinių paslaugų taikyti sąvoką „žmogaus teisė apsirūpinti vandeniu ir naudotis sanitarinėmis paslaugomis“.
2. Užtikrinti vandens (saugaus, švaraus ir už prieinamą kainą) tiekimo ir sanitarinių paslaugų teikimo paslaugas visiems ES valstybių narių gyventojams.
3. Vandens tiekimo paslaugų nepaversti komercinėmis paslaugomis, t. y. vandeniui netaikyti vidaus rinkos taisyklių. Šio tikslo galima pasiekti Europos Komisijai įsipareigojus:
 - Neliberalizuoti vandens tiekimo paslaugų ir sanitarijos paslaugų.
 - Vandens tiekimo ir sanitarinių paslaugų teikimo neįtraukti į prekybos susitarimus, pvz., CETA.
 - Skatinti viešojo sektoriaus subjektų partnerystę.
 - Vandens pagrindų direktyvos principą „vanduo nėra prekė“ įtraukti į ES visų sričių vandens ir su vandeniu susijusią politiką.
 - Nustatyti, kad pirmenybė turi būti teikiama mūsų vandens aplinkos apsaugai, o ne komercinės politikos sritims.
 - Parengti ir diegti paramos programas žmonėms, kuriems neužtenka pajamų apmokėti savo sąskaitų už vandenį siekiant užtikrinti, kad vartotojai nebūtų atjungiami.

Europos piliečių iniciatyvos
„Vanduo ir sanitarinės paslaugos
yra žmogaus teisė!“ aiškinamasis pranešimas

- Užtikrinti, kad vandens tiekimo paslaugas teikiančios privačios vandens bendrovės skaidriai ir atvirai pateiktų visą informaciją apie jų sudarytas sutartis (šiose viešųjų paslaugų sektoriuje komercinės paslapties nuostatos netaikytinos).
 - Skatinti piliečių dalyvavimą atsižvelgiant į vandens pamatų direktyvos nuostatas.
4. Visame pasaulyje išplėsti galimybes apsirūpinti vandeniu ir naudotis sanitarinėmis paslaugomis ir šiuo tikslu nustatyti, kad visuotinės teisės apsirūpinti vandeniu ir naudotis sanitarinėmis paslaugomis užtikrinimas yra ES plėtros politikos dalis bei padidinti skiriamos oficialios vystymosi pagalbos dalį siekiant pagerinti vandens tiekimo paslaugas ir sanitarinių paslaugų teikimą.
 5. Skatinti viešojo sektoriaus subjektų partnerystę (vandens tiekimo operatorių partnerystę) remiantis pelno nesiekimo principais ir vandens tiekimo operatorių ir darbuotojų solidarumu skirtingose šalyse.
 6. Į teisės aktus įtraukti nuostatą, kad vandens ir vandens išteklių kontrolė turi priklausyti visuomenei.
 7. ES ir kitose šalyse remti valstybines vandens tiekimo bendroves, kurioms trūksta kapitalo vandens tiekimo ir sanitarines paslaugas savo lėšomis plėsti nepasiturintiems piliečiams.
 8. Remti ir skatinti vandens tiekimo bendroves, kurios tam tikrą savo metinės apyvartos dalį investuoja į vandens tiekimo bendrovių partnerystę besivystančiose šalyse (atsižvelgiant į Nyderlandų ir Prancūzijos pavyzdžius).
 9. Remti valstybinėms įmonėms taikomos Europos lyginamosios analizės savanoriškos sistemos steigimą siekiant skatinti aukštos kokybės vandens paslaugų teikimą.
 10. Parengti ES-27 taikomą vandens tiekimo bendrovių valdymo kodeksą.

Procesas

Įsteigiamas Piliečių komitetas, kuris yra oficialus Europos piliečių iniciatyvos atstovas. Būtiniausias reikalavimas – 7 žmonės iš 7 skirtingų Europos šalių. Mes esame subūrę 34 atstovų iš 27 ES šalių, kuriose ketiname organizuoti savo kampaniją. Visose šiose šalyse esame įsteigę nacionalines kampanijos grupes. Be to, kampanijos renginius organizuosime kitose šalyse, pvz., Turkijoje, Kroatijoje, Rusijoje ir Norvegijoje, siekdami įrodyti, kad šie klausimai spręstini ne ES, o visuotiniu lygiu.

Savo kampaniją vykdysime internetu ir gatvėse. Pasirašyti galima sukurtoje kampanijos svetainėje www.right2water.eu ir popieriaus lapuose. Parašų rinkimas bus pradėtas iš karto, kai Europos Komisija priims mūsų Europos piliečių iniciatyvą. Savo pasiūlymą pateiksime 2012 m. balandžio 1 d.; ši diena yra pirma galima diena pateikti Europos piliečių iniciatyvą.

2012 m. kovo 22 d.: Pasaulinė vandens diena; svetainės naudojimo pradžia
www.right2water.eu

2012 m. balandžio 1 d.: Europos piliečių iniciatyvos registravimas ir įteikimas

Europos piliečių iniciatyvos
„Vanduo ir sanitarinės paslaugos
yra žmogaus teisė!“ aiškinamasis pranešimas

2012 m. balandžio 24–25 d.: tikimasi, kad Europos Komisija patvirtins registravimą = pirmoji parašų rinkimo diena! Antraeilis įvykis Europos viešųjų paslaugų profesinių sąjungų federacijos Vykdomajame komitete

2012 m. balandžio mėn. – 2013 m. balandžio mėn. Vieneri metai surinkti vieną milijoną parašų.

Paramos organizacijos

Savo kampaniją vykdysime internetu ir gatvėse. Tikimės sulaukti daug rėmėjų nevyriausybinių organizacijų, pvz., aplinkos, socialinių ir plėtros organizacijų, tačiau taip pat moterų organizacijų, bažnyčių ir viešųjų (vandens tiekimo) bendrovių. Mes taip pat ieškosime paramos politiniuose sluoksniuose ir susisieksime su asmenimis, laikomais „visuomenės veikėjais“, kurie galėtų būti mūsų kampanijos ambasadoriais ir šiuo tikslu pareikšti mums savo viešą pritarimą.

Procesų, kuriuos organizatoriai turi naudoti siekdami pateikti Europos piliečių iniciatyvą, glausta apžvalga

- a) Įgyvendinant šią iniciatyvą turi būti siekiama remtis Europos Komisijos įgaliojimais siūlyti teisės aktus pagal Sutartis ir ši iniciatyva nėra akivaizdžiai paviršutiniška ar neatitinkanti Sąjungos vertybių.
- b) Organizatoriai turi įsteigti bent iš septynių narių sudarytą piliečių komitetą ir paskirti vieną atstovą bei vieną jo pavaduotoją atstovais ryšiams. Jie ir būsiami pasirašantieji turėtų būti Sąjungos piliečiais, turinčiais teisę balsuoti Europos rinkimuose.
- c) Prieš pradėdami rinkti parašus organizatoriai turi prašyti, kad iniciatyva būtų įregistruota Komisijoje, ir šiam tikslui naudoti įprastą formą bei pateikti kitokį pagrindimą ir teisinį tekstą, jeigu jie šito pageidauja.
- d) Per du mėnesius Komisija įregistruoja iniciatyvą arba ją atmeta ir organizatoriams praneša apie priežastis bei visas galima teises ir neteises priemones, kuriomis organizatoriai gali naudotis.
- e) Ypač daug parašų turi būti surinkta bent 7 valstybėse narėse. Kiekvienoje šalyje surinktų parašų kiekis atitinka šios šalies atstovų Europos Parlamente skaičių, padaugintą iš 750.
- f) Atliekant registravimą ir vykstant procesui organizatoriai turi deklaruoti visus savo finansavimo šaltinius ir užtikrinti visišką šių šaltinių skaidrumą.
- g) Numatyta galimybė parašus rinkti internetu arba pasirašymo lapuose. Organizatoriams teks laikytis parašų registravimo ir jų tikrinimo skirtingų nacionalinių procedūrų. Iš 27 valstybių narių, 18 valstybių narių reikalaujama su parašu pateikti asmens dokumento ar paso numerį ir 9 valstybėse narėse šis reikalavimas netaikomas.

Europos piliečių iniciatyvos
„Vanduo ir sanitarinės paslaugos
yra žmogaus teisė!“ aiškinamasis pranešimas

- h) Surinkti parašo sertifikatus ir atitikti sąlygose nustatytus reikalavimus skiriama 12 mėnesių; tada parašai įteikiami Komisijai.
- i) Piliečių komitetas iniciatyvą pats gali išdėstyti Komisijai „tinkamu lygiu“ ir tada bus rengiamas svarstymas Europos Parlamente. Per tris mėnesius Komisija paskelbs komunikatą, kuriame pateiks savo teises ir politines išvadas bei priežastis, dėl kurių ėmėsi veiksmų ar jų nesiėmė.
- j) Piliečių iniciatyvos organizatoriai ir institucijos turi laikytis duomenų apsaugos taisyklių siekiant užtikrinti, kad asmenų duomenys būtų renkami tik iniciatyvos tikslams, o ne kokiam nors kitam tikslui, bei vėliau jie turi būti sunaikinti. Organizatoriams taip pat gali būti skiriamos baudos už bet kokį taisyklių pažeidimą, pvz., už suklastotus parašus.

Teisės aktuose NENUMATYTA galimybė piliečiams suteikti įstatymų leidybos iniciatyvos teisę, nes ji nėra privaloma Komisijai. Net tuo atveju, jeigu Europos piliečių iniciatyva surinktų privalomą parašų skaičių ir laikytųsi visų reikalavimų, Komisija vis tiek gali nuspręsti atmesti iniciatyvą. Europos piliečių iniciatyva turi būti laikoma tuo, kuo ji yra: darbotvarke, nustatančia priemonę, leidžiančią piliečiams atkreipti ne tik Komisijos dėmesį, bet taip masinio informavimo ir visuomenės dėmesį į tam tikrus klausimus ir visoje Europoje pradėti jų aptarimą.